

ת"פ 26589/06/13 - מדינת ישראל נגד איברהים מילאד

בית משפט השלום בירושלים

20 ספטמבר 2015

ת"פ 26589-06-13 מדינת ישראל נ' מילאד

בפני
בעניין: כב' השופטת דנה כהן-לקח
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

איברהים מילאד

הנאשם

גזר-דין

רקע: השתלשלות העניינים בהליך וממצאי הכרעת הדין

1. כתב-האישום המקורי הוגש בשנת 2010 כנגד הנאשם וכנגד תשעה נאשמים נוספים שהועמדו לדין יחדיו. מלכתחילה, כלל כתב-האישום המקורי עשרה אישומים. לכל אחד מעשרת הנאשמים יוחסה, במסגרת אישום נפרד, עבירה של מתן שוחד לעמרם קבילו (להלן: קבילו) בעת ששימש כראש ענף תעסוקה במינהל האזרחי באיו"ש (ת"פ 39606-06-10). אותה עת, המותב שדן בהליך היה כב' השופט לי-רן. ביום 12.12.2011, נתן כב' השופט לי-רן החלטה בדבר הפרדת המשפט, והורה למאשימה להגיש כתבי-אישום נפרדים בנוגע לכל אחד מעשרת הנאשמים. המאשימה הגישה את כתבי-האישום הנפרדים רק בחלוף כשנה וחצי לאחר מכן (בסוף אפריל 2013). ההליך שבכותרת הנוגע לנאשם שלפניי, נפתח במזכירות בית-משפט זה באמצע יוני 2013 ואז הועבר לטיפול.

2. הנאשם כפר באשמה ובתיק התנהלו הוכחות. ביום 3.9.2014 הרשעתי את הנאשם בהכרעת-דין מנומקת בעבירה של מתן שוחד לפי סעיף 291 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק). בהתאם לממצאיה של הכרעת-הדין, מאז שנת 1995 שימש קבילו כראש ענף תעסוקה במינהל האזרחי באיו"ש. במסגרת תפקידו, הנפיק קבילו אישורי עבודה לתושבים פלסטיניים שעבדו בתוך יישובים ישראלים. קבילו לא היה מוסמך לקבל החלטות מהותיות האם לסרב או לאשר בקשות שהגישו מעסיקים בשירות התעסוקה בתל-אביב, לצורך קבלת היתרי עבודה לפועליהם הפלסטיניים בשטחי ישראל. עם זאת, בהכרעת-הדין נקבע כי השירות שקבילו העניק למעסיקים במסגרת תפקידו במת"ק עציון - הן במתן מידע והן בהנפקה פיזית של ההיתרים שאושרו בשירות התעסוקה - היה חשוב עבור המעסיקים, ויכול היה לחסוך זמן יקר עבורם מסיבות המפורטות בהכרעת-הדין (ראו: שם, פסקאות 9, 30, 34, 44).

הנאשם שלפניי הנו בעל-תפקיד ומשמש כגזבר בחברת "א. מילאד מסחר והשקעות" (להלן: החברה) הנמצאת

בבעלות אחיו, ועוסקת בחקלאות בתוך תחומי ישראל. על רקע זה, נהג הנאשם להגיע פעמים רבות למשרדו של קבילו לצורך קבלת אישורים עבור הפועלים הפלסטיניים שעבדו בחקלאות מטעם החברה בתחומי ישראל. כך נוצרה היכרות בין קבילו לנאשם, אף שלא היה מדובר בחברות אישית אלא בקשרי עבודה בלבד. במהלך התקופה הנקובה בכתב-האישום (שנים 2007-2009), יזם קבילו פנייה לנאשם וביקש ממנו כי יקנה עבורו חולצת פולו ומכנסי ג'ינס של המותג "טומי הילפיגר" בשווי של כמה מאות ₪. קבילו אף פירט לנאשם את מידת הבגדים הרצויה לו (להלן: הבגדים). הנאשם נענה לבקשתו של קבילו ומסר לו את הבגדים בשקית סגורה, שלא בנוכחות אנשים נוספים. קבילו לקח את הבגדים מהנאשם מבלי לשלם עבורם, ועשה בהם שימוש לצרכיו האישיים. למען שלמות התמונה, אוסיף כי בהכרעת-הדין נקבע שקבילו לא סטה מן השורה בדרך כלשהי עבור הנאשם או עבור החברה שבשמה פעל הנאשם מול קבילו. עוד נקבע כי הנאשם קיבל מידיו של קבילו היתרי עבודה אותם היה זכאי לקבל ממילא לפי החלטת שירות התעסוקה ולאחר שהפועלים נבדקו בבדיקה ביטחונית. עסקינן, אפוא, במתת שלא הוביל לסטייה מהשורה וניתן לראותו בבחינת "שלח לחמך על-פני המים" (פסקה 44 להכרעת-הדין).

על-בסיס כל אלה, נפסק בהכרעת-הדין כי המאשימה הוכיחה מעבר לספק סביר את היסודות העובדתיים והנפשיים של עבירת מתן השוחד אשר יוחסה לנאשם בכתב-האישום (ראו: פסקאות 40 ואילך להכרעת-הדין). בהתאם לכך, הורשע הנאשם בעבירה אחת של מתן שוחד.

השתלשלות הדברים לאחר מתן הכרעת-הדין

3. עם מתן הכרעת-הדין המרשיעה, עתר בא-כוח הנאשם להפנות את מרשו להכנת תסקיר שירות מבחן. אותה עת, ביקש הסנגור כי שירות המבחן יתייחס בתסקירו גם לסוגיית ביטול הרשעתו של הנאשם. המאשימה התנגדה לבקשה. בנסיבות העניין, ראיתי להיעתר לבקשת הסנגור להגשת תסקיר בסוגיית ההרשעה והעונש, תוך שציינתי כי בעבירה מן הסוג הנדון יקשה על הסנגור לשכנע כי סוג העבירה וחומרתה מאפשרים את ביטול ההרשעה (פרוטוקול מיום 3.9.2014, עמ' 86, ש' 17-18).

לאחר אותה ישיבה, חלו שתי התפתחויות בהליך: ראשית, בשיחותי עם שירות המבחן, הודה הנאשם בביצוע עבירת השוחד (זאת בניגוד לכפירתו בכך במהלך ניהול ההוכחות לפניי). שנית, לאחר שהוגשו ראיות בכתב ונשמעו עדויות לעונש מטעם שני הצדדים, ולאחר שמיעת הערות בית-המשפט, הודיעה ההגנה כי הנאשם אינו עומד על עתירתו לביטול ההרשעה (הודעה בכתב מיום 20.5.2015). לפיכך, ההרשעה נותרת בעינה, והסוגיה המונחת להכרעתי נוגעת לגזירת עונשו של הנאשם.

בטרם אפנה לגזירת הדין, אעמוד על פרטי התסקיר שהוגש בעניינו של הנאשם; על חוות-דעת הממונה על עבודות השירות; וכן על הראיות בכתב והעדויות שנשמעו לעונש.

תסקיר שירות המבחן וחוות-דעת ממונה

4. מתסקיר שירות המבחן עולה כי הנאשם בן 43, נשוי ואב לארבעה ילדים בגילאים 13-3, נעדר עבר פלילי.

הנאשם מתגורר עם משפחתו ברמלה ועובד מזה שש שנים כטייס בחברה מסחרית. במקביל לכך, עובד הנאשם לאורך שנות התבגרותו ועד היום במגוון תפקידים בעסק המשפחתי בתחום החקלאות. בנוסף, הנאשם מתנדב מזה כארבע שנים באגודת התעופה וכן הקים חוגי תעופה לנוער בסיכון בבתי-ספר באזור מגוריו. אביו של הנאשם הקים את העסק המשפחתי בתחום החקלאות, אולם מזה ארבע שנים הוא חולה במחלת האלצהיימר ונדרש להשגחה ולטיפול צמודים. הנאשם מונה לאפוטרופוס שלו.

בתסקיר צוין כי משפחת מוצאו של הנאשם מונה 12 נפשות. הנאשם נחשף לאורך השנים להתנהגות שולית ולאלימות, נוכח סביבת המגורים בה גדל. יחד עם זאת, הוריו נהגו לבודד אותו ואת אחיו מסביבה זו, ואביו דאג שאת רוב שנות ילדותם, בשעות שלאחר בית-הספר, יבלו בקיבוצים בהם עבד, כדי לצמצם את חשיפתם כאמור. הנאשם גדל במשפחה שעודדה אותו להצלחה ולהישגיות. הוא בוגר 12 שנות לימוד, בעל תעודת בגרות מלאה ורישיון טיס.

אשר לעבירה נשוא התיק שבכותרת - הנאשם ציין כי הכיר את מקבל השוחד דרך עבודתו בעסק המשפחתי. לדבריו, ביצע את העבירה מתוך לחץ שהופעל עליו מצד מקבל השוחד, והתמודדות כושלת מול לחץ זה. הנאשם ציין כי פעל מתוך שיקול דעת מוטעה והתנהגות פזיזה ואימפולסיבית. לדבריו, בתקופת ביצוע העבירה לא היה מודע לחומרתה, ורק לאחר שנחקר בגין עבירה זו הבין את הפסול במעשיו. לצד זאת, הנאשם התקשה לפרט על הנסיבות והמניעים לביצוע העבירה. לפני שירות המבחן, הביע הנאשם צער וחרטה על ביצוע העבירה, וציין כי הוא מבין בדיעבד שהיה עליו לפנות מידית לממונה על מקבל השוחד או לרשויות החוק. כמו-כן, לדבריו, מאז ביצוע העבירה הוא מקפיד באופן הדוק להתייעץ משפטית לפני כל התנהלות בעסק וזאת בשל חששו והרתעתו מההליך הפלילי המתנהל נגדו. בנוסף, הביע הנאשם חשש מההשלכות המשפטיות הצפויות מהרשעתו בדיון, שמא יאלץ להפסיק את עיסוקו כטייס.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם משדר ביטחון עצמי וגאה בהצלחותיו ובהישגיו. קיים פער בין תפקודו התקין והיציב של הנאשם לאורך השנים, לבין התנהגותו המכשילה והשולית כפי שמשתקפת בביצוע העבירה. **מבחינת גורמי סיכון**, הצביע שירות המבחן על כך שהנאשם מצמצם מחומרת העבירה, ומייחס מעורבותו ללחץ שהופעל כלפיו מצד מקבל השוחד. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מתקשה לערוך בירור ביקורתי של התנהלותו והכשלים בקבלת החלטות שהובילו אותו לביצוע העבירה, תוך שהוא ממוקד ביכולותיו ובהישגיו הרבים, ותוך שהוא מתקשה לעיתים להציב לעצמו גבולות בעודו חש מחויבות משמעותית למשפחתו. מנגד, **מבחינת הסיכויים לשיקום**, ניצבים תפקודו היציב והאחראי של הנאשם, וכן המחויבות שגילה לאורך השנים לתפקידיו השונים כאב וכמפרנס. בנוסף, התרשם שירות המבחן מהחוסן שגילה הנאשם לאורך השנים, בעיקר נוכח סביבת המגורים הדלה בה גדל אל מול הישגיו כמתואר לעיל. צוין כי ההליך הפלילי המתנהל כנגד הנאשם לראשונה בחייו, מהווה גורם מרתיע שמצמצם את הסיכון להישנות העבירות.

במישור ההמלצה - שירות המבחן ציין כי בשלב זה לא יהיה ביכולתו של הנאשם להיתרם מהליך טיפולי בשירות המבחן, נוכח העדר צורך או בשלות לטיפול. לפיכך, נמנע שירות המבחן מהמלצה על צו מבחן. על-מנת להימנע מפגיעה בתפקודו של הנאשם, ומבלי להתעלם מחומרת העבירה, המליץ שירות המבחן להטיל עליו עונש שיקומי מוחשי בדמות צו של"צ בהיקף של 250 שעות. לעניין הרשעת הנאשם בדיון - נוכח העובדה שמדובר בעבירה ראשונה, נוכח האפקט ההרתעתי של ההליך עבור הנאשם, ועל-מנת שלא לפגוע בעיסוקו כטייס (צוין כי מדובר בתחום משמעותי

וחשוב עבור הנאשם בו השקיע את מרבית שנות בגרותו), המליץ שירות המבחן לשקול בחיוב את ביטול ההרשעה בדין.

5. מחוות-דעת הממונה מיום 28.7.2015 עולה כי הנאשם נמצא כשיר לביצוע עבודות שירות.

הראיות לעונש

6. מטעם המאשימה העיד עו"ד אבישי פדהצור מהייעוץ המשפטי של רשות התעופה האזרחית. עדותו של עו"ד פדהצור התייחסה באופן כללי להשלכות אפשריות של הרשעה בדין על רישיון טיס (שלא בנסיבות הפרטניות של הנאשם דווקא). כמו כן, הוגש באמצעות העד מסמך בחתימתו בנושא: "היחס האפשרי בין הרשעה בפלילים לבין רישיון לפי חוק הטיס, התשע"א-2011" (ע/ת 1).

7. מטעם ההגנה הוגשו לעיוני ראיות בכתב כדלקמן: (1) מכתב המלצה של פרופ' גדעון מ. קרסל המדבר בשבח משפחתו של הנאשם, ובשבח ההישגים אליהם הגיע הנאשם בתחומי חייו השונים, לרבות היותו טייס אזרחי על-אף שגדל בתנאי קושי בשכונת ג'ואריש (ע/ 1). (2) מכתב המלצה מטעם מר שי פופר, יו"ר אגודת התעופה הכללית בישראל, אודות התנדבותו של הנאשם למען הקהילה במשך למעלה מארבע שנים, במסגרתה הקים הנאשם חוגי תעופה והדרכה לילדים בסיכון, וכן הטיס בהתנדבות ילדים חולי סרטן. (3) אישור בכתב מסמנכ"ל תפעול בחברת כים-ניר ניהול שירותי תעופה בע"מ, לפיו הנאשם הוא טייס מן המניין בחברה במשך למעלה משש שנים, ועוסק בין השאר בטיסות אמבולנס ובטיסות חקר עננים (ע/ 7). (4) מסמכים לפיהם הנאשם מונה כאפוטרופוס על גופו ורכושו של אביו, עקב מצבו של האב (ע/ 2, ע/ 4, ע/ 5).

8. בנוסף, מטעם ההגנה העידו מספר לא מועט של עדי אופי. להלן הפירוט של עיקרי עדויותיהם:

ראשית, העיד לפניי מר יפתח ספקטור, טייס צבאי, תת-אלוף במילואים, המכיר את הנאשם מזה כ- 15 שנים. מר ספקטור עמד על הייחוד של הנאשם בהיותו הטייס המסחרי הערבי הראשון במדינת ישראל, על תרומתו של הנאשם לקידום דו-קיום, וכן על תרומתו החברתית וההתנדבותית של הנאשם. בין היתר, סיפר העד על עמותה שניסה להקים ביחד עם הנאשם בשם "כנפי שלום" שמטרתה הייתה לקדם נוער באמצעות הדרכה תעופתית וטיסה, בנים ובנות ערבים ויהודים ביחד (פעילות העמותה בסופו של דבר לא צלחה עקב קשיי מימון). העד הוסיף וסיפר על אופיו הנדיב של הנאשם והוסיף: "...הוא אזרח שמדינת ישראל צריכה כמוהו. הלוואי שמאיפה שהוא צמח - ג'ואריש רמלה - היו לנו עוד כמוהו. הוא בן לערבי חצרן בקיבוץ נצר, משפחה לא עשירה, ילד שמיני במשפחה, שכונה שנקראת ג'ואריש וכל אחד יודע מה זה, ואזרח למופת שפרץ דרכים וטייס זה דוגמה...אדם מיוחד במינו לטובה, לא אדם שגרתי שאתה פוגש ברחוב, במובן הכי טוב של המילה" (פרוטוקול דיון מיום 12.3.2015, עמ' 88, ש' 30 ואילך).

שנית, העיד מטעם ההגנה מר איתי ספקטור, טייס אזרחי, המכיר את הנאשם מזה 16 שנים הן מתחום התעופה והן מקיבוץ צובה שם עבד הנאשם, ובו גדל מר ספקטור. העד דיבר בשבח של הנאשם וכך העיד: "מאוד התרשמתי ממנו בשלב הראשון שהוא גדל במקום שלא אמורים לצמוח אנשים בסדר גודל שלו בצורה אישית ואישיותית. אדם חיובי, רודף שלום וצדק, וידידותי. הוא מקדם הרבה פרויקטים ויצא לי לקדם פרויקט התנדבות בתחום

התעופה...הוא מטיס ילדים חולים, הוא מטפל בכל משפחתו, סועד את אביו בצורה לא רגילה. בשבילי הוא אחד החברים הטובים ביותר..." (פרוטוקול דיון מיום 12.3.2015, עמ' 89, ש' 19 ואילך).

שלישית, העיד עדות-אופי מר יצחק שד"ר, שהיה קצין הכנסת ומילא תפקיד בכיר בשירותי הביטחון. מר שד"ר סיפר על מעורבותו של הנאשם בפעילות חברתית-התנדבותית ועל כך שהנאשם מעסיק בני קיבוצים בהיקף גדול בתחום החקלאות.

רביעית, העידו מטעם ההגנה מר אייל מוצ'אן ומר איתמר ברפלד. השניים מכירים את הנאשם תחילה עקב קשרי עבודה ולאחר מכן במסגרת חברות אישית. שני העדים הזכירו את מעורבותו של הנאשם בפעילויות ציבוריות בתחום התעופה.

חמישית, העיד מטעם ההגנה מר מוטי אנגלמן, הבעלים של חברת רעות נתיבי אוויר בע"מ, ומי שהיה בשעתו סגן מנהל מינהל התעופה האזרחית (כיום מדובר ברשות התעופה האזרחית). העד עמד על כך שהנאשם משמש כנציג החברה שבבעלותו מול רשות שדות התעופה, בניסיון להוביל לעבודה מסחרית משותפת מול גורמים בירדן. העד הוסיף והתייחס לאישיותו של הנאשם וכך ציין: "מילאד איש נעים הליכות, נחמד מסביר פנים, ואוכל לספר על המקרה האחרון, היות שהיה עניינים מסחריים עם ירדן, העסק עם ירדן הוא לא כלכלי ומדובר בפרויקט קטן, הוא אמר שהוא מוותר על הרווח שלו כדי שזה ימשיך, הוא איש עם נתינה, זה האופי שלו, יש לו כוח נתינה, ומסירות, ולב רחב" (פרוטוקול דיון מיום 13.5.2015, עמ' 101, ש' 23 ואילך).

שישית, מסר עדות מר אודי זוהר, כיום מנכ"ל חברת התעופה כים-ניר ותת-אלוף במילואים, ובעבר ראש מינהל התעופה האזרחי (כאמור, כיום מדובר ברשות התעופה האזרחית). מר זוהר עמד על עבודתו של הנאשם כטייס אזרחי בחברת כים-ניר, העובד על-בסיס שעות לפי הצורך. מר זוהר ציין כי ככל שרישיון הטיס של הנאשם לא יישלל, הוא ימשיך להעסיקו בחברת כים-ניר אף לאחר ההרשעה בדיון. העד עמד על מעלותיו של הנאשם ועל יכולת הנתינה שלו בזו הלשון: "מילאד הוא פורץ דרך במגזר שלו...בטיסה הוא היה הראשון. בתחום האנושי האישי, זה כמעט לא יאה להגיד שבחו של אדם בפניו, אתן דוגמה שתגיד את הכל - איבדתי בת לפני חמש שנים, הייתה קצינה בצבא חטיבה 7, ואני רואה איך מהיום הראשון שאברהים שמע על זה ויצא לו להכיר, את ההגעה לאזכרות, אירועים, הנתינה שלו היא מאוד לא ... (העד דומע). חשוב להגיד, למרות שזה נאמר בהרשעה, אין הגעה בידיים ריקות, וזה לא חשוב אם ההגעה היא עם שקית שקדים או פח שמן זית, ובעיני זה אומר הרבה. אגב, הוא מגיע עם המשפחה והילדים ולא לבד" (פרוטוקול דיון מיום 13.5.2015, עמ' 105, ש' 16 ואילך).

לבסוף, העיד מטעם ההגנה מר צבי עוזר, הבעלים של חברת חץ תעופה, ובעבר בוחן טייסים ברשות התעופה האזרחית. מר עוזר עמד על כך שהנאשם מבצע עבור החברה שבבעלותו את מלאכת השיווק בעולם הערבי, וקושר קשרים עם המגזר הערבי בארץ ובחו"ל, לרבות בירדן. העד עמד על כך שלא יוכל להמשיך להעסיק את הנאשם בחברה שבבעלותו אם ההרשעה תיוותר על כנה, מסיבות עליהם עמד בעדותו.

9. כאמור, ההגנה חזרה בה מעתירתה לביטול ההרשעה, ולפיכך טיעוני הצדדים התמקדו בסוגית העונש.

10. באת-כוח המאשימה, עו"ד נועה עזרא, הפנתה לעיקרי הטיעונים שהשמיעה בתיקים קודמים שנדונו בפרשה זו, בנוגע לערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה ממעשה העבירה, בנוגע לענישה הנוהגת (הן בכלל והן בתיקים אחרים שנדונו בפרשה), וכן בנוגע לחלוק הזמן. עוד עמדה באת-כוח המאשימה על נסיבות ביצוע העבירה במקרה דנן, וציינה את מתחם הענישה ההולמת שמוטב זה קבע בתיקים קודמים בפרשה. באת-כוח המאשימה פרטה את הנסיבות לחומרה ולקולא בעניינו של הנאשם, והוסיפה כי על-אף עדי ההגנה הרבים שהעידו בתיק ועמדו על מפעל חיו של הנאשם, על פעילותו למען החברה ועל מסלול חייו הייחודי, המאשימה איננה רואה לסטות מעמדתה העונשית הבסיסית בפרשה בכללותה. כך, בהתחשב בעובדה שבמרבית המקרים, עבירות השוחד מבוצעות על-ידי אנשים נורמטיביים, לעיתים מהשורה הראשונה. באת-כוח המאשימה הוסיפה וציינה כי מרבית טיעוני ההגנה בגין הפגיעה האפשרית ברישיון הטיס של הנאשם, מקומם להתברר בפני הרשות המוסמכת, והם אינם בעלי השלכה על העונש. בהתחשב בכל אלה, עתרה באת-כוח המאשימה להטיל על הנאשם 6 חודשי מאסר בפועל לריצוי מאחורי סורג וברית, וכן קנס כספי ברף התחתון ומאסר על תנאי.

11. מנגד, בא-כוח הנאשם, עו"ד אמנון זכרוני, עמד על השיקולים לקולא בנוגע לנסיבות ביצוע העבירה, וטען כי לשיטתו מתחם הענישה ההולמת נע ממאסר על-תנאי וקנס, ועד 3-4 חודשי עבודות שירות. עוד עמד הסנגור על מכלול הנסיבות לקולא בעניין מרשו: החרטה ונטילת אחריות לפני שירות המבחן; חלוק הזמן; הרקע האישי והמשפחתי של הנאשם; הישגיו יוצאי-הדופן של הנאשם; תרומתו של הנאשם לחברה ולדו-הקיום הערבי-יהודי בישראל; דברי השבח שנשמעו מפי עדי-האופי בעניינו של הנאשם; וכן הפגיעה האפשרית בנאשם בתחום פעילויותיו כטייס אזרחי, נוכח הסיכון לשלילת רישיון הטיס ו/או הגבלת הכניסה לשטח האווירי בנתב"ג בעקבות ההרשעה בפלילים. בנוסף, טען הסנגור כי אין לזקוף לחובת הנאשם את עצם ניהול המשפט, והוסיף כי מרשו נמנע מלקחת אחריות על מעשיו מתחילת הדרך, שכן הוא התבייש להודות אפילו בפני עצמו, כי עשה מעשה שבדיעבד הבין שהוא פסול. בהתחשב בכל אלה, עתר הסנגור להטיל על מרשו קנס כספי לא גבוה, ולחלופין - מאסר מותנה לתקופה קצרה.

12. הנאשם עצמו נשא דברים מלבו וכך אמר:

"...אני עבדתי קשה בחיים שלי כדי להגיע לאן שהגעתי. החקלאות הייתה רק תחנה כדי ללכת קדימה. אני קודם כל מצטער על כך ואני לוקח את כל האחריות. אחרי שהבנתי את החומרה של כל הדברים, המערכת אצלי היום מאוד רגישה לכל דבר...אני לא רוצה להיות איש פוליטי אלא להיות בתוך הציבור הרחב ועם העם הפשוט. אני רוצה להמשיך להטיס ילדים חולי סרטן ולעשות עשייה למען הדו קיום במדינת ישראל...משנת 2007 אני משלם מחיר כבד גם פסיכולוגית וגם נפשית. זה לא עוזב אותי בראש לא יום ולא לילה. אני מדבר בשמי, בשם אשתי, בשם ילדיי, אני לא רוצה שזה יפריע לי ואני רוצה להמשיך לתת עשייה עם כל הכוח והרצון...".

(פרוטוקול דיון מיום 10.6.2015, עמ' 114, ש' 33 ואילך).

מתחם הענישה ההולמת

13. בהתאם לסעיף 40ג(א) לחוק העונשין, יש לקבוע את מתחם העונש ההולם בהתאם לעקרון ההלימה, תוך התחשבות בערכים החברתיים שנפגעו, במידת הפגיעה בהם, בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה ובמדיניות הענישה הנהוגה.

בגזרי-דין קודמים שנתתי בפרשה בעניינם של נאשמים אחרים שהורשעו בעבירה של מתן שוחד לקבילו, כבר עמדתי על הפגיעה בערכים המוגנים ועל מדיניות הענישה הנהוגה, תוך התייחסות לנסיבות ביצוע העבירה בכל מקרה לגופו, ותוך קביעתו של מתחם העונש ההולם. למען נוחות הקורא, אשוב על עיקרי הדברים.

14. בכל הנוגע לפגיעה בערכים החברתיים המוגנים - רבות נכתב בפסיקת בתי-המשפט על חומרתן היתרה של עבירות השוחד לסוגיהן, ובכלל זה העבירה של מתן שוחד. מדובר בעבירות החותרות תחת סדרי חברה ושלטון תקינים, ופוגעות בשלטון החוק, בטוהר המידות ובתקינות פעולתו של השירות הציבורי. עבירות אלה מובילות לפגיעה באמון הציבור בעובדי הציבור, ועלולות להוביל בכך לפגיעה בחוסנה של החברה בישראל. הנפגע העיקרי מעבירות השוחד הוא, אפוא, הציבור בכללותו. נוכח חומרתן של עבירות השוחד, ראה המחוקק בשנת 2010 להחמיר את העונש המרבי הקבוע בחוק בגין עבירות אלה במסגרת תיקון 103 לחוק העונשין (אף כי המחוקק הבחין בקביעת העונש המרבי בין מקבל השוחד לבין נותן השוחד). גם בתי-המשפט עמדו לא אחת על השחתת המידות הגלומה בעבירות השוחד, ועל הצורך בהשתת ענישה משמעותית ומרתיעה בגינן.

15. בכל הנוגע לנסיבות ביצוע העבירה במקרה דנן - על-אף שכל עבירת שוחד נושאת עימה חומרה טבועה, חובה לבחון את נסיבות העבירה וביצועה בכל מקרה לגופו. בלא להתיימר למצות את מלוא הנתונים הצריכים בדיקה בהקשר זה, אומר כי יש לבחון האם מדובר במקבל שוחד, במתווך לשוחד או בנותן שוחד. בנוסף, מן הראוי לבחון את תפקידו של עובד הציבור וכן את תפקידם או פועלם של הנותן או המתווך לשוחד; מי הגורם שיזם את ביצוע עבירת השוחד; אופי הפעולה שבגינה ניתן השוחד; היקף השוחד ומספר הפעמים בהן הוא ניתן; טיב טובת-ההנאה שניתנה במסגרת השוחד וערכה; משך התקופה בה ניתן השוחד; וכן השאלה האם ניתנה תמורה בעד השוחד והאם הייתה סטייה מן השורה.

בחינת נסיבות ביצוע העבירה במקרה שלפניי מלמדת כי הנאשם נתן לעובד ציבור (ראש ענף תעסוקה במנהל האזרחי באיו"ש), ממנו נהג לקבל אישורי עבודה עבור פועליו, חולצה ומכנסיים של המותג "טומי הילפיגר" בשווי כולל של כמה מאות ₪. המתת ניתן לעובד הציבור (קבילו) במקום עבודתו, בשקית סגורה, שלא בנוכחותם של אחרים, וזאת בלא שעובד הציבור שילם לנאשם תמורת הבגדים. מעשה זה נושא עמו כיעור שאין להתייחס אליו בקלות-ראש, בשים לב לאופי המשחית של מתן שוחד לעובד ציבור בעד פעולה הקשורה בתפקידו.

לצד החומרה הגלומה במעשיו של הנאשם, ניתן להצביע גם על מספר שיקולים לקולא במסגרת בחינת נסיבות ביצוע העבירות:

ראשית, יש לתת את הדעת לכך שמדובר במקרה בודד וחד-פעמי של מתן שוחד מצד הנאשם, כך שאין מדובר

בדפוס פעולה שחזר על עצמו.

שנית, אין מדובר במתת באמצעות כסף מזומן, אשר שווי המתת לעובד הציבור (קבילו) היה בסך של כמה מאות ₪. בהתאם להלכה הפסוקה, שיעור המתת וערכו אינם משליכים על מישור האחריות הפלילית, אולם הם יכולים להשפיע במישור העונש. ובלשונו של כב' הנשיא גרוניס: "היסוד העובדתי של עבירת השוחד משתכלל בקבלת כסף או טובת הנאה על ידי עובד ציבור בעד פעולה הקשורה בתפקידו, בלא תלות בשווי של המתת. סכום השוחד בו מדובר עשוי להשליך על העונש, אולם אין בו כדי להשפיע על עצם ההרשעה" (ע"פ 4115/08 גולדרינג נ' מדינת ישראל, פסקה 22 (24.1.2011); ההדגשה אינה במקור-ד.כ.ל).

שלישית, היוזמה ההתחלתית למתן השוחד לא הייתה של הנאשם, אלא של עובד הציבור (קבילו) שפנה לנאשם וביקש את המתת.

רביעית, אין מחלוקת לפניי כי הנאשם קיבל מקבילו אישורי עבודה שלא הייתה מניעה חוקית שיקבלם. אף אין טענה כי הנאשם קיבל יחס מועדף או מיוחד מקבילו (כך נקבע בבירור בהכרעת-הדין). מכאן שהנאשם לא זכה לסטייה מן השורה בעד המתת. ודוק, במישור האחריות הפלילית, אין נפקא מינה אם השוחד ניתן בעד פעולה שעובד הציבור היה חייב לעשותה לפי הגדרת תפקידו, אף כאשר לא התקיימה סטייה מן השורה. התפיסה המונחת בבסיס הסדר זה היא כי מן הראוי למנוע מתן טובת-הנאה פסולה לעובד ציבור, אף אם טובת-ההנאה ניתנה כדי שעובד הציבור יבצע תפקיד שהוא ממילא נדרש לעשותו. תכלית ההסדר הנדון היא למנוע אפשרות שמא עובד הציבור ימצא במצב של ניגוד עניינים או במצב שעלול לגרום לעובד הציבור לפעול על-יסוד שיקולים זרים (ראו: דברי כב' השופט דנציגר בע"פ 5822/08 טרייטל נ' מדינת ישראל, פסקה 30 (12.3.2009)). עם זאת, במישור הענישה, העדר קיומן של תמורה או סטייה מן השורה בגין השוחד שניתן, משליכה על עוצמת הנזק והשחיתות שהיו גלומים במעשים, ומשמשת נסיבה לקולא במסגרת קביעת העונש.

ניתן לסכם ולומר כי על אף החומרה הטמונה בעבירה של מתן השוחד מעצם טיבה, הרי בקביעת מתחם הענישה ההולמת במקרה דנן, יש להתחשב גם בנתונים לקולא במסגרת בחינת נסיבות ביצוע העבירה (קרי- היות המעשה חד-פעמי; העדרו של כסף מזומן ושיעורו הנמוך יחסית של המתת; העובדה שהיוזמה למעשה הייתה של עובד הציבור ולא של הנאשם; וכן העדר סטייה מן השורה בגין מתן השוחד).

16. אשר למדיניות הענישה הנוהגת - בית-המשפט העליון עמד עוד בשנות השבעים של המאה הקודמת על הצורך במדיניות ענישה מחמירה ומרתיעה בגין עבירות שוחד לסוגיהן, בקובעו כי: "אין להירתע מנקיטת אמצעי ענישה קשים ומורגשים היטב כלפי כל מי שעולה על דרך השוחד - אם כנותן, אם כלוקח ואם כמבקש, ואם כמתווך" (ע"פ 341/73 מדינת ישראל נ' ויטה, פ"ד כז(2) 610, 613 (1973)). העמדה השלטת בפסיקתו של בית-המשפט העליון הנה כי: "הכלל, בכפוף לחריגים, לגבי המקבל, וכך גם לגבי הנותן, הוא שעליהם לרצות את המאסר בין כותלי הכלא. דווקא משום שהמעורבים בעבירות שוחד הם אנשים המכונים נורמטיביים, ובדרך כלל חסרי עבר פלילי, יש להחמיר עימם וזאת למען יראו וייראו. היינו, בעבירות אלה יש ליתן משקל נכבד לשיקול בדבר הרתעה כללית" (דברי השופט (כתוארו אז) גרוניס בע"פ 4115/08 גולדרינג הנ"ל, פסקה 37; עוד ראו לאחרונה: ע"פ 5806/13 מדינת ישראל נ' בן גיאת, פסקה

14 (17.6.2014)). לצד הצורך הברור בהוקעה ובהרתעה, יש לקחת בחשבון כי דבריו האמורים של בית-המשפט העליון לענין הטלת עונשי מאסר בפועל לריצוי מאחורי סורג ובריח, נאמרו במקרים בהם נסיבות ביצוע עבירות השוחד היו ברף חומרה גבוה יותר ביחס למקרה שלפניי.

17. בהתחשב בעקרון המנחה של ההלימה; בשים לב לפגיעה בערכים המוגנים; בהתחשב במהות המעשים ונסיבות ביצועם לחומרה ולקולא; ובהתחשב במדיניות הענישה הנוהגת המתחשבת בצורך בהרתעה ממשית מפני מעשים מן הסוג בהם עסקינן; אני סבורה כי מתחם העונש ההולם במקרה דנן נע מעונש מאסר בפועל הניתן לריצוי בדרך של עבודות שירות ועד 12 חודשי מאסר בפועל (ראו והשוו: ת"פ (תל-אביב-יפו) 650-06-13 מדינת ישראל נ' ברזלאי (30.4.2014); ת"פ (ירושלים) 23897-01-11 מדינת ישראל נ' ורשואר (6.1.2014)). לא התבקשתי, ואף לא מצאתי לנכון, לחרוג ממתחם הענישה ההולמת לחומרה משיקולי הגנה על שלום הציבור. בנוסף, מטעמים שיפורטו להלן, לא מצאתי לחרוג מהמתחם שנקבע לקולא משיקולי שיקום.

גזירת העונש המתאים

18. בהתאם לסעיף 40א לחוק העונשין, לצורך גזירת העונש המתאים יש לשקול את הנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה:

19. **לחובת הנאשם**, שקלתי את חומרת העבירה של מתן שוחד, והצורך להרתיע מפניה את היחיד ואת הרבים. יש להעביר מסר עונשי ברור וחד לפיו אין להעלים עין משוחד גם כאשר היקפיו אינם גדולים. חלילה לנו מלאפשר לשיטה המכונה בלשון שאינה משפטית "שימון" או "בקשיש", להשתרש בקרבנו ולגרום להשחתת השירות הציבורי. הענישה בגין מעשים מסוג זה ראוי שתהא ממשית, תוך העדפת האינטרס הציבורי של הלימה, גמול והרתעה על-פני שיקולים אישיים, וזאת על-מנת לתרום לעקירת עבירות השוחד מן השורש.

אוסף ואומר כי הנאשם בחר לנהל את משפטו עד תום. צודק הסנגור בטענתו כי כפירה באשמה וניהול משפט אינם נזקפים לחובת נאשם, שכן זכותו של כל נאשם לנהל את משפטו. עם זאת, ברמה העקרונית, קיימת הצדקה פחותה להקל עם מי שניהל את משפטו והורשע, ביחס למי שמלכתחילה נטל אחריות, הביע חרטה מיידיית על המעשים תוך הפגמת חומרתם, וחסך במשאבים ציבוריים (ראו והשוו: סעיף 40א(4) ו-(6) לחוק העונשין). לצד זאת, גם בהקשר זה, על בית-המשפט לבחון תמיד את מכלול נסיבות העניין. במקרה דנן, לאחר מתן הכרעת-הדין אישר הנאשם את ביצוע מעשה העבירה לפני שירות המבחן (אף כי שירות המבחן התרשם בשעתו כי הנאשם מצמצם מחומרת המעשה ונטל עליו אחריות חלקית). בדברים האחרונים שנשא הנאשם לפני עם תום שמיעת הטיעונים לעונש, התרשמתי כי הנאשם נוטל אחריות מלאה למעשיו ומביע חרטה כנה ועמוקה בגינם (ראו: פסקה 12 לעיל). נראה כי הנאשם עבר תהליך הדרגתי בו בתחילה כפר במעשים, דבר שהצריך ניהול הוכחות עד תום. ואולם, לאחר מתן הכרעת-הדין המרשיעה בעניינו, השכיל הנאשם להודות בפני עצמו ובפני אחרים אודות מעשה העבירה ובסופו של תהליך הפנים את חומרתה. ועל כך אומר כי מוטב מאוחר מאשר לעולם לא.

20. **לזכות הנאשם**, שקלתי את הנתונים הבאים:

ראשית, כפי שצוין בפסקה 19 לעיל, בסופה של דרך, לאחר ניהול הוכחות ומתן הכרעת-דין מנומקת, נטל הנאשם לפניי אחריות מלאה למעשיו. התרשמתי כי חרטתו בגינם היא עמוקה, כנה ואמיתית.

שנית, הנאשם חסר עבר פלילי וזו היא לו מעידתו הראשונה והיחידה בפלילים.

שלישית, מהראיות בכתב ומעדות-האופי שנשמעו לפניי (ראו: פסקאות 7-8 לעיל) התרשמתי כי לנאשם נסיבות חיים ייחודיות, הישגים אישיים ותרומה חברתית מרשימה. מדובר באדם שעל-אף שגדל בשכונת מצוקה בשעתו, היה מוקף במשפחה נורמטיבית תומכת ודואגת, והפך בזכות כישוריו ומאמציו לאזרח הערבי הראשון במדינת ישראל שהוציא רישיון טיס אזרחי. זאת ועוד; מדובר באדם עם מודעות חברתית ותרומה גבוהה לכלל, שיוזם ופועל לקידום פעילויות התנדבותיות למען ילדים חולים וילדים בסיכון; מקדם במעשיו ובפעילותו החברתית ערכים של דו-קיום ודאגה לזולת; וכן משקיע בקידום אינטרסים מסחריים משותפים של חברות תעופה ישראליות עם חברות זרות במדינות ערב. כל עדי האופי עמדו על מעלותיו של הנאשם כאדם, כחבר וכאזרח המדינה (לכך שהתנהגות חיובית ותרומה לחברה נשקלים במסגרת גזירת העונש המתאים, ראו: סעיף 40א(7) לחוק העונשין).

רביעית, הנאשם נושא בגין מעשיו במחירים אישיים, בעיקר בכל הנוגע לתחום הטיס. אמת, מהחומר שבתיק עולה כי הנאשם מתפרנס כיום לא רק מתחום הטיס אלא גם מתחום החקלאות. בנוסף, מנכ"ל חברת כים-ניר העיד לפניי כי כל עוד רישיון הטיס של הנאשם לא יישלל, הוא ימשיך בהעסקתו של הנאשם על-אף ההרשעה בדין. עם זאת, מעשה העבירה של הנאשם והרשעתו בפלילים בגין כך, עלולים להשפיע על הנאשם בכל הנוגע לשאלת המשך ההחזקה ברישיון טיס ו/או הגבלת הכניסה לשטח האווירי בנתב"ג ו/או היכולת להתקבל בעתיד לעבודה בחברות תעופה בינלאומיות (זאת בהתחשב בכך שבחודשים האחרונים הוציא הנאשם רישיון טיס על מטוס מסחרי מסוג בואינג, בנוסף לרישיון טיס על מטוסים קלים שהיה בידיו קודם לכן). אדגיש כי השאלות האמורות, ובהן שאלת המשך ההחזקה ברישיון טיס אזרחי, הן שאלות שסמכות ההכרעה לגביהן אינה בידיי, כי אם בידי הגורמים המוסמכים לכך בחוק. ממילא, לא ניתן לדעת כיום מה תהיה הכרעתם. עם זאת, צפוי כי הנאשם יצטרך להתמודד עם הליכים נוספים לבירור סוגיות אלה בפני הגורמים המוסמכים (ולכך אשוב ואתייחס לקראת סיום הדיון, בפסקה 23 להלן). ניתן להניח כי חוסר הוודאות הכרוך בכך והסיכון לאבד חלילה את רישיון הטיס - אותו רישיון שהנאשם הצליח להוציא על-אף נסיבות חיים לא פשוטות, לאחר השקעת מאמצים כבירים, ותוך שהטיס הפך להיות נטוע בנפשו של הנאשם ושזור באורחות חייו - גורם לנאשם חשש וכאב עמוקים, והוא עמד על כך בדבריו לפניי. את המחיר האמור, גזר הנאשם על עצמו עקב מעשיו. עם זאת, בבוא בית-המשפט לגזור את דינו של הנאשם, לא ניתן להעלים עין מפני המחירים האישיים שהנאשם חווה כתוצאה מביצוע העבירה בה הורשע (ראו: סעיף 40א(3) לחוק העונשין).

חמישית, עומדות לנגד עיניי יתר נסיבותיו האישיות והמשפחתיות של הנאשם, לרבות היותו איש משפחה מסור לאשתו ולילדיו הקטנים, ואפוטרופוס על אביו החולה.

לבסוף, אין להתעלם מחלוקת הזמן המשמעותי מעת ביצוע העבירות ועד היום (למעלה משש שנים). בהקשר זה, יצוין כי מכלול הפרשה בעניינו של קבילו נחקרה בשנת 2009. בשנת 2010 הוגש כתב-האישום המקורי כנגד הנאשם וכנגד נאשמים נוספים. בדצמבר 2011 הורה כב' השופט לירן על הפרדת המשפט, ועל הגשת כתב-אישום נפרדים בנוגע לכל אחד מהנאשמים. אף-על-פי-כן, המאשימה הגישה את כתב-האישום כנגד הנאשם שלפני רק כשנה ומחצה לאחר מכן, בסוף אפריל 2013, וזאת מטעמים הנעוצים במאשימה (ראו: פסקה 1 בדבריי לעיל). מכאן שחלוקת הזמן מעת ביצוע העבירות ועד היום רובץ לפחות באופן חלקי לפתחה של המדינה. כל אותן שנים ארוכות, לא נכשל הנאשם בעבירה נוספת. ראוי ליתן לכל אלה משקל במסגרת גזירת העונש (ראו: סעיף 40א(9) ו- (10) לחוק העונשין).

21. למען שלמות התמונה, וטרם גזירת הדין, אראה להתייחס לעונשים שנגזרו בעניינם של מעורבים אחרים בפרשה, אשר גזרי-דינם היו לנגד עיניהם של באי-כוח הצדדים במועד טיעוניהם לפניי (במאמר מוסגר אציין כי מאז שמיעת הטענות לעונש בתיק זה, ניתן גזר-דין נוסף בפרשה. מאחר שאותו גזר-דין לא היה בפני הצדדים בעת טיעוניהם בתיק זה, אינני רואה להתייחס אליו):

בכל הנוגע ללוקח השוחד קבילו - כנגד קבילו הוגש כתב-אישום לבית-המשפט המחוזי בירושלים (ת"פ (י-ם) 33398-05-10). בסופו של יום, הורשע קבילו לפי הודאתו במספר עבירות של לקיחת שוחד והפרת אמונים. ערעור המדינה על קולת העונש שנגזר על קבילו התקבל, ובית-המשפט העליון העמיד את העונש על 15 חודשי מאסר בפועל (ראו: פסק-הדין המקורי של בית-המשפט העליון מיום 23.11.2011 ופסק-הדין המתקן מיום 14.12.2011 בע"פ 6202/11). אינני סבורה כי יש לגזור גזירה שווה מעונשו של קבילו לעניינו של הנאשם, נוכח מהות העבירות של לקיחת שוחד והפרת אמונים בהן הורשע קבילו; נוכח מעמדו של קבילו כעובד ציבור וניצול מעמד זה לרעה; ונוכח ריבוי האישומים בעניינו של קבילו שנטל שוחד מגורמים שונים ובמקרים רבים, וזאת בשל בצע-כסף.

בכל הנוגע לראיד ג'ובראן (להלן: ג'ובראן) - עניינו של ג'ובראן נדון לפני כב' השופט לירן במסגרת הדין בכתב-האישום המקורי (ת"פ (י-ם) 39606-06-10). ג'ובראן הנו תושב שטחים שנזקק לאישור עבודה בישראל. הוא הודה בכך שטיפל בהזדמנויות שונות ללא תשלום ברכבו של קבילו במוסך בו עבד; שלח עובד מן המוסך לערוך תיקון ברכבו של קבילו ללא תשלום; שילם מכספו עבור רישוי שנתי לרכבו של קבילו, וקנה עבורו מגבים. בגין כל אלה, הורשע ג'ובראן על-יסוד הודאה שניתנה במסגרת הסדר טיעון, בעשר עבירות של מתן שוחד לקבילו. כב' השופט לירן גזר על ג'ובראן חודשיים מאסר בפועל לריצוי מאחורי סורג ובריח. יוער כי ג'ובראן לא התייצב עד היום לריצוי עונש המאסר בפועל שנגזר עליו. ודוק, אינני סבורה כי עניינו של ג'ובראן משליך על עונשו של הנאשם לפניי, בשים לב למספר עבירות מתן השוחד בהן הורשע ג'ובראן ונסיבות ביצוען; וכן בשים לב לכך שג'ובראן תושב שטחים באופן המשליך על דרך ריצוי עונש המאסר בפועל בעניינו.

בכל הנוגע למוהנד ג'ובראן (להלן: מוהנד) - עניינו של מוהנד נדון אף הוא לפני כב' השופט לירן במסגרת הדין בכתב-האישום המקורי (ת"פ (י-ם) 39606-06-10). גם מוהנד הנו תושב שטחים שנזקק לאישור עבודה בישראל. הוא הודה בכך שאיפשר לקבילו להחנות את רכבו במוסך בו עבד שעה שקבילו ערך קניות במקום סמוך. בנוסף, הודה מוהנד בכך שהחליף ברכבו של קבילו מסנן שמן ושמן שקבילו הביא עימו ברכבו, וכי הורה לעובדי המוסך לשטוף את רכבו של קבילו ללא תשלום. כב' השופט לירן ראה להימנע מהרשעתו של מוהנד בדין, והשית עליו התחייבות כספית

בלבד. לטענת המאשימה, היא לא ערערה על גמר-הדין בעניינו של מוהנד, בשל שביתת הפרקליטים באותו מועד. מכל מקום, עניינו של הנאשם שלפני שונה מעניינו של מוהנד הן מבחינת פערי הכוחות ומידת התלות של כל אחד מהם בקבילו; הן מבחינת הסיבות שהובילו למתן השוחד; והן מבחינת טיבה של טובת ההנאה.

בכל הנוגע לאהרון ברזסקי (להלן: ברזסקי) - ברזסקי הועמד לדין בגין מתן שוחד לקבילו במסגרת כתב-האישום המקורי. מאוחר יותר, הוגש בעניינו של ברזסקי כתב-אישום נפרד בהתאם להחלטת השופט לירן כמפורט בפיסקה 1 לעיל (ת"פ (י-ם) 26520-06-13). בתחילה ברזסקי כפר באשמה ובתיק נשמעו הוכחות. בתום שמיעת מלוא עדי התביעה ועדי ההגנה, הגיעו באי-כוח הצדדים באותו הליך להסדר-טיעון סגור לעונש, במסגרתו הודה ברזסקי בעובדות כתב-אישום מתוקן, והורשע לפי הודאתו בעבירה אחת של מתן שוחד. בהתאם לעובדות כתב-האישום המתוקן בהן הודה ברזסקי, במאי 2009 הגיע ברזסקי למשרדו של קבילו על-מנת לקבל אישורי עבודה לפועלים. באותן נסיבות, ביקש קבילו מברזסקי כי יקנה עבורו בארה"ב שני זוגות מכנסיים ושתי חולצות של מותג יוקרה. ברזסקי ביקש מאחיו שנסע לחו"ל לרכוש את הבגדים שעלותם הסתכמה בכמה מאות ₪. בסוף חודש יוני 2009, מסר ברזסקי את הבגדים לקבילו, והאחרון נטל אותם לרשותו מבלי לשלם עבורם. במסגרת הסדר-הטיעון הסגור לעונש, הסכימו הצדדים כי יוטלו על ברזסקי 6 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות ומאסר מותנה, ללא רכיב של קנס כספי. מטעמים שפורטו בגזר-הדין בעניינו של ברזסקי מיום 18.12.2014, ראיתי לכבד את הסדר-הטיעון בין הצדדים באותה פרשה. יצוין, כי נסיבות עניינו של ברזסקי דומות לעניינו של הנאשם שלפני, הן במישור נסיבות ביצוע העבירה, והן במישור שיקולים נוספים לעונש (כך למשל, בדומה לנאשם שלפני, ברזסקי היה חסר עבר פלילי, ואף בעניינו נוהלו הוכחות אם כי הסדר-הטיעון עם ברזסקי הוצג לבית-המשפט עם תום שמיעת ההוכחות בתיק באופן שייתר מתן הכרעת-דין מנומקת, בניגוד לנאשם שלפני). לצד זאת, יש לזכור כי העונש בעניינו של ברזסקי הוא פרי הסדר טיעון סגור, להבדיל מהתיק הנוכחי במסגרתו לא הושגה הסכמה עונשית בין הצדדים.

בכל הנוגע לחליל נימר (להלן: נימר) - נימר אף הוא הועמד לדין בגין מתן שוחד לקבילו במסגרת כתב-האישום המקורי. מאוחר יותר, הוגש בעניינו כתב-אישום נפרד בהתאם להחלטת השופט לירן כמפורט בפיסקה 1 לעיל (ת"פ (י-ם) 26626-06-13). בעניינו של נימר הושג הסדר-טיעון סגור לעונש, במסגרתו הודה נימר בעובדות כתב-אישום מתוקן, והורשע לפי הודאתו בעבירה אחת של מתן שוחד. בהתאם לעובדות כתב-האישום המתוקן בהן הודה נימר, הוא נהג להגיע למשרדו של קבילו לצורך קבלת אישורים עבור פועלים שהעסיק כקבלן בניין. בערב חג הפסח בשנת 2009, הכין נימר מעטפה ובה 500 ₪ במזומן ורשם עליה "חג שמח". לאחר שקבילו הנפיק את האישורים ומסר לו אותם, נתן הנאשם לקבילו את המעטפה עם הכסף, וקבילו שלשל את הכסף לכיסו. בגזר-דינו של נימר מיום 25.12.2014 ראיתי לכבד את הסדר-הטיעון הסגור לעונש שהושג בין הצדדים, מטעמים שפורטו שם. בהתאם לאותו הסדר-טיעון, נגזרו על נימר 4 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות, קנס בסך 5,000 ₪ ומאסר מותנה. יוער כי ניתן להבחין בין עניינו של נימר לנאשם שלפני בשים לב לסוג השוחד (כסף מזומן מול בגדי מותגים) וכן היוזמה למתן השוחד. עם זאת, נימר נטל אחריות למעשיו והודה בעובדות כתב-האישום ללא שמיעת הוכחות, בניגוד לנאשם שלפני.

בכל הנוגע לאברהם חזיז (להלן: חזיז) - חזיז הועמד לדין בגין מתן שוחד לקבילו במסגרת כתב-האישום המקורי והוגש בעניינו כתב-אישום נפרד בהתאם להחלטת השופט לירן כמפורט בפיסקה 1 לעיל (ת"פ (י-ם) 26461-06-13). חזיז הורשע, על-פי הודאתו שניתנה במסגרת הסדר טיעון, בשלוש עבירות של מתן שוחד אשר יוחסו לו בכתב-אישום מתוקן. בהתאם לעובדות כתב-האישום המתוקן, חזיז היה מנהל חברה המספקת פתרונות הצללה וקירוי, ונהג להגיע

למשרדו של קבילו לצורך קבלת אישורי עבודה לפועלים. במהלך השנים 2007-2009, בשלוש הזדמנויות שונות בהן הגיע חזיו למשרדו של קבילו, הוא מסר לקבילו 200 ₪ במזומן בכל אחת מהפעמים, תוך שאמר לקבילו כי הכסף מיועד ל"צרכי שבת" והתכוון בכך שהכסף ישמש לגמילות חסדים לנזקקים. במסגרת הסדר הטיעון בין הצדדים בעניינו של חזיו לעניין העונש, הוסכם כי המאשימה תגביל עצמה בטיעוניה לעונש של 6 חודשי מאסר בפועל לריצוי מאחורי סורג ובריח ומאסר על-תנאי, ואילו בא-כוח הנאשם יהיה חופשי בטיעונו. בגזר-דינו של חזיו מיום 9.3.2015, הוטלו עליו 4 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות, קנס בסך 6,000 ₪ ומאסר מותנה. יוער כי ניתן להבחין בין עניינו של חזיו לנאשם שלפני מבחינת נסיבות ביצוע העבירה בשים לב לסוג השוחד (כסף מזומן מול בגדי מותגים), היוזמה למעשים, מספר עבירות מתן השוחד, ושאלת ייעוד המתת לגמילות חסדים. יוער כי חזיו היה בעל עבר פלילי, אולם הוא הודה במעשיו ללא שמיעת הוכחות וכן מצבו הרפואי מורכב.

לסיכום, ניתן לומר כי העונשים שהוטלו בפרשה בכללותה נקבעו בכל מקרה לפי נסיבותיו, ולעיתים היו תולדה של הסדרי טיעון סגורים לעונש. על מרבית הנאשמים עד כה הוטלו עונשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות בהיקף של 4-6 חודשים.

מסקנות

22. לאחר שקילת מלוא הנתונים, אינני סבורה כי התקיימו אמות-המידה הקבועות בסעיף 40 לחוק העונשין לצורך חריגה לקולא ממתחם הענישה ההולמת. בהקשר זה, אזכיר כי שירות המבחן עצמו ציין בתסקיר כי לא מתעורר בעניינו של הנאשם "צורך או בשלות לטיפול" (עמ' 3 לתסקיר). מעבר לכך; אני סבורה כי השיקולים לחומרה כפי שפורטו בפסקה 19 לעיל, מצדיקים את העדפת האינטרסים הציבוריים על-פני השיקולים האישיים. אוסיף ואומר כי לא נטען לפניי שעונש של עבודות שירות (כפי שנגזר על נאשמים אחרים בפרשה בכללותה), הוא כשלעצמו יפגע באופן חמור בנאשם.

ודוק, לא נעלמה מעיניי המלצתו העונשית של שירות המבחן לצו של"צ. הגם שבית-המשפט מייחס משקל מהותי לעמדת שירות המבחן, המדובר בהמלצה בלבד שאינה כובלת את שיקול-הדעת השיפוטי. כך הוא הדבר, שכן בעוד ששירות המבחן שם לנגד עיניו את השיקולים האינדיבידואליים, בית-המשפט מחויב לבחון את התמונה הכוללת בהתחשב במכלול שיקולי הענישה הנוספים הצריכים לעניין, ובהם הלימה, גמול, הרתעה וכן אחידות הענישה.

יחד עם זאת, מכלול הנסיבות המקלות - לרבות נטילת האחריות והחרטה שהביע הנאשם בסופה של דרך; העדר עבר פלילי קודם; נסיבות חיים, הישגים אישיים ייחודיים ותרומה חברתית מרשימה; ההשלכות שהנאשם חווה כתוצאה מביצוע העבירה בה הורשע; וכן חלופ הזמן הניכר מעת ביצוע העבירה (שהתנהלות המאשימה תרמה לו) - כל אלה ראוי שיובילו לכך שעונשו של הנאשם יעמוד על תחתית מתחם הענישה ההולמת. יצוין כי אמנם לא ראיתי לחרוג לעניין סוג העונש (עבודות שירות) מטעמים עליהם עמדתי, אולם נוכח נתוניו האישיים יוצאי-הדופן של הנאשם, מסלול החיים בו צעד ותרומתו הייחודית לחברה, אראה להקל עם הנאשם בקביעת משכם של עבודות השירות, לצד הטלת רכיבים נוספים של קנס כספי ומאסר מותנה.

הערה לפני הנעילה

23. ההגנה חזרה בה מבקשתה לביטול ההרשעה, ובדין עשתה כן בשים לב בין היתר למהות העבירה בה עסקין והעונש ההולם בגינה (ראו בעניין זה: דברי כב' השופטת דורנר בע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337, 342 (1997)).

אוסף ואעיר כי בשלב זה, אין וודאות לעניין היקף ההשלכות של ההרשעה על הנאשם בתחום הטיס. יש להניח כי הנאשם יזקק כעת לבירורים שונים הנוגעים לשאלת השלכות ההרשעה על רישיונות הטיס בהם הוא מחזיק. מהעדויות, מהמסמכים (עת/ 1) ומהטיעונים שנשמעו לפני עולה כי מדובר בשאלה שהמענה לגביה אינו חד-משמעי, בין היתר נוכח שאלת היחס בין ההסדר הקבוע בסעיף 38(א)(6) לחוק הטיס, התשע"א-2011 (להלן: חוק הטיס) המהווה חקיקה ראשית מאוחרת בזמן, לבין תקנה 12(ה) לתקנות הטיס (רישיונות לעובדי טיס), התשמ"א-1981 המהווה חקיקת-מישנה מוקדמת בזמן. זאת ועוד; בהתאם להסדר הקבוע בסעיף 38(א)(6) לחוק הטיס, אין הכרח כי הרשעה בדין תוביל לביטול רישיון טיס או הגבלתו, והדבר יתממש רק אם: "בעל הרישיון הורשע בעבירה, שלדעת המנהל [מנהל רשות התעופה האזרחית - ד.כ.ל] מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה, אין הוא ראוי להחזיק ברישיון".

הנה כי כן, בהתאם להסדר הקבוע בסעיף 38(א)(6) הנ"ל לחוק הטיס, שיקול-הדעת להחליט בשאלת המשך החזקת רישיונות הטיס של הנאשם לאחר הרשעתו בפלילים, נתון לכאורה בידי מנהל רשות התעופה האזרחית. במסגרת טיעוניה לעונש, התייחסה באת-כוח המאשימה לכך שסוגית המשך החזקת רישיון הטיס של הנאשם, תיבחן על-ידי הגורם המוסמך ברשות התעופה האזרחית, והיא אישרה כי: "אין ספק שמדובר במקרה חריג ולכן לא ניתן היה ללמוד ממקרים קודמים. גם הנציג שהעיד כאן וגם אנחנו סבורים שמדובר במקרה מורכב והתשובה איננה חד משמעית ויש כאן מגוון נתונים שיילקחו בחשבון ושמושכים לשני הכיוונים. המקרה הזה מציב התלבטות וככל שאנחנו נתבקש לעשות כן על ידי הרשות המוסמכת לקבל את ההחלטה, אנחנו נפרט את השיקולים הרלוונטיים מבחינתנו ואת ההתלבטות כפי שאנחנו רואים אותה. יחד עם זאת, אנחנו מבקשים להשאיר את העניין לרשות המוסמכת לכך..." (פרוטוקול דיון מיום 10.6.2015, עמ' 111, ש' 9-10).

יש להניח כי לצד מהות העבירה בה הורשע הנאשם והחומרה האינהרנטית הטבועה בה, ישקול הגורם המוסמך לחיוב את הנסיבות המקלות הקשורות בביצוע העבירה כמפורט בפסקה 15 לעיל. כמו כן, ניתן להניח כי הגורם המוסמך ישקול את הנסיבות לקולא מבחינת מסלול חייו הייחודי של הנאשם; המאמצים שהנאשם השקיע כדי להוציא את רישיון הטיס ומשמעות הוצאת הרישיון עבורו בהיותו האזרח הערבי הראשון במדינת ישראל שהצליח להגיע להישג זה; תרומתו של הנאשם לחברה בישראל בין היתר באמצעות שימושים ברוכים שהוא עושה ברישיון הטיס; חלוף הזמן הניכר מעת ביצוע העבירה בלא שהנאשם נכשל בעבירות נוספות כלשהן; והתרשמותו של מותב זה בדבר החרטה הכנה והאמיתית של הנאשם בגין מעשיו. כל זאת, לצד שאלת ההשלכה של העבירה על היבטים שונים הקשורים בטיס ובתעופה בהתאם לתכליותיו של חוק הטיס, ועוד שיקולים הצריכים לעניין.

הגורמים המוסמכים יפעילו, אפוא, שיקול-דעתם לפי גודל סמכותם, ויכריעו בדבר ככל שיידרשו לכך.

סוף דבר

24. נוכח מכלול הטעמים האמורים, אני גוזרת על הנאשם כדלקמן:

א. 45 ימי מאסר בפועל, אותם יוכל הנאשם לרצות בעבודות שירות כפי שקבע הממונה על עבודות השירות בחוות-דעתו.

על הנאשם להתייצב לריצוי עונשו ביום 18.10.2015 עד השעה 10:00 במפקדת מחוז מרכז, יחידת עבודות שירות, רמלה.

מובהר כי על הנאשם לעדכן את משרד הממונה בכל שינוי, אם יחול, בכתובת מגוריו. כמו כן, מוזהר הנאשם כי עליו לעמוד בתנאי הפיקוח ובביקורות הפתע, וכי כל הפרה בתנאי עבודות השירות עלולה להביא להפסקה מנהלית ולריצוי העונש במאסר בין כותלי בית הכלא.

ב. מאסר על תנאי של 5 חודשים למשך שלוש שנים מהיום. התנאי הוא שהנאשם לא יבצע את העבירה שבה הורשע.

ג. קנס כספי בסך ₪ 5,000 או 50 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד יום 20.10.2015.

המזכירות תמציא העתק פרוטוקול זה ליחידת הממונה על עבודות השירות ולשירות המבחן.

זכות ערעור לבית-המשפט המחוזי בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ז' תשרי תשע"ו, 20 ספטמבר 2015, במעמד הצדדים.